

การศึกษาลัทธิบูชาตัวบุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง

A Study of Personality Cult in the Young Pioneers' Activities Textbooks under the Leadership of President Xi Jinping

วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร^{1*} และ สุรสิทธิ์ อมรวานิชศักดิ์²
Wuttipong Prapantamit^{1*} and Surasit Amornwanitsak²

¹สาขาวิชาวัฒนธรรมจีนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
¹Chinese Culture Studies, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

²สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
²Chinese Major, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

*ติดต่อผู้เขียน kejianming1992@hotmail.com

ส่งบทความ 8 กันยายน 2562 | แก้ไข 17 พฤศจิกายน 2562 | ตอรับ 22 พฤศจิกายน 2562 | เผยแพร่ 1 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์การสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้าภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ซึ่งเป็นแบบเรียนที่คณะกรรมการบริหารแห่งชาติกิจการกลุ่มเยาวชนแนวหน้าจีน ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ปี 2017 สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 7-14 ปี) ผลการวิจัยพบว่า แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้ามีการเรียบเรียงตัวบทที่สะท้อนพลวัตการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคล ผ่านการกล่อมเกลารวมถึงการเมืองที่พรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้หยิบยื่นมโนทัศน์ดังกล่าวแก่เยาวชนในชาติ ซึ่งเป็นช่วงวัยการก่อตัวของบุคลิกภาพและง่ายต่อการเรียนรู้ทางการเมือง ทั้งนี้การสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลให้ปรากฏในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้าเป็นไปเพื่อเป้าประสงค์การรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์ อีกทั้งยังเป็นการหล่อหลอมเยาวชนให้เกิดค่านิยมการเชิดชูบุคคลสำคัญ และเรียนรู้การตามรอยแบบอย่างค่านิยมวีรชนรักชาติของพรรคคอมมิวนิสต์

คำสำคัญ: ลัทธิบูชาตัวบุคคล, แบบเรียน, กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า

Abstract

The purpose of this study aimed to study and analyzed the cult of personality in the Young Pioneers' Activities Textbooks under the Leadership of President Xi Jinping. This textbook which The Chinese Young Pioneers National Working Commission had been promulgated on May, 25th 2017 for the students in grades 1-8. (The students who age around 7-14 years old) The result of the study had shown that the Young Pioneers' Activities Textbooks had complied the text which represent the cult of personality constructing dynamic through the political socialization which the communist party provided the concept for the youths which were in the age of personality growing and easy to learn about politics. However, having the cult of personality appeared in the Young Pioneers' Activities Textbooks appear in order to maintain the political stability of the communist party, and to create the important model praising value in the youth and following the communist party's patriot value model.

Keywords: personality cult, textbook, the Young Pioneers' Activities

■ บทนำ

เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ปี 2017 คณะกรรมการบริหารแห่งชาติกิจการกลุ่มเยาวชนแนวหน้าจีน (中国少年先锋队全国工作委员会 The Chinese Young Pioneers National Working Commission) ประกาศใช้แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า (《少先队活动》 Young Pioneers' Activities) เป็นแบบเรียนชุดใหม่สำหรับนักเรียนระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 7-14 ปี) จำนวน 16 เล่ม ชุดแบบเรียนดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนการสอนที่เน้นบ่มเพาะให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรักชาติ รักพรรคคอมมิวนิสต์ รักมวลชนรักในการลงแรง รักในการรับใช้มวลชน อันเป็นการหล่อหลอมให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีค่านิยมหลักอันพึงประสงค์ของชาติ (全国少工委办公室文件, 2017, 第 1-7 页)

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเรียบเรียงแบบเรียนชุดดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง(习近平 Xi Jinping) คือ แบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า*สะท้อนให้เห็นกระบวนการกล่อมเกล่าให้เยาวชนตามรอยแบบอย่างบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ รวมทั้งการตามรอยแบบอย่างอัตลักษณ์ค่านิยมของเหล่าวีรชนรักชาติในประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคคอมมิวนิสต์คัดเลือกบุคคลสำคัญที่สร้างคุณูปการต่อพรรคคอมมิวนิสต์ให้ปรากฏในแบบเรียน เพื่อใช้เป็นภาพแทนของผู้ที่ยึดมั่นในเส้นทางความเป็นสังคมนิยม และเป็นผู้ที่มีความเสียสละเพื่อชาติ เพื่อพรรคคอมมิวนิสต์ และเพื่อมวลชน หลักการดังกล่าวชี้ให้เห็นกระบวนการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคล (cult of personality) ที่มีอัตลักษณ์สำคัญนำมาใช้เป็นเครื่องมือกล่อมเกล่าค่านิยมของเยาวชนเพื่อเป้าประสงค์ประการใดประการหนึ่ง

การกล่อมเกล่าค่านิยมของเยาวชนผ่านการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคล (cult of personality) คือ ลักษณะทางปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างความศรัทธาในการเมืองผ่านการยกย่องบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง และกระบวนการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดกระบวนการสร้างความศรัทธาผ่านช่องทางด้านวรรณคดี สถาปัตยกรรม ศิลปะและวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้ถูกปกครองเกิดความรู้สึกศรัทธาและยกย่องกลุ่มบุคคลเหล่านี้ โดยบุคคลสำคัญที่จัดอยู่ในกลุ่มลัทธิบูชาตัวบุคคล ได้แก่ สตาลิน (Stalin) อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) จักรพรรดินโปเลียนที่ 1 (Napoleon Bonaparte)⁽¹⁾ รวมถึงบุคคลสำคัญในฐานะผู้ขึ้นนำทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์และสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ประธานเหมาเจ๋อตง (毛泽东 Mao Zedong) (Pisch, 2016, pp. 50-54)

ประธานเหมาเจ๋อตง เป็นหนึ่งในผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างกระบวนการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในช่วงประวัติศาสตร์จีนสมัยปัจจุบัน กระบวนการดังกล่าวปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงเหตุการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรม (文化大革命 The Cultural Revolution) (1966-1976) ซึ่งเป็นช่วงที่มีการแพร่ขยายของลัทธิบูชาเหมา (Maoism) โดยใช้รูปแบบการสร้างความศรัทธาผ่านวิธีการนำเสนอสื่อสาธารณะทั้งโปสเตอร์โฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) บทเพลง รวมถึงการเผยแพร่แผ่นป้ายคำขวัญหรือคำพูดปลุกใจต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เหตุการณ์ที่หนุ่มสาวนับล้านคนในฐานะกลุ่มเรดการ์ด

(红卫兵 red guard) ต่างหลั่งไหลไปฟังคำปราศรัยของเหมาเจ๋อตงที่จัตุรัสเทียนอันเหมินซึ่งปรากฏการติดและชูรูปภาพของเหมาเจ๋อตงปรากฏอยู่ทุกที่ (กิตติพงษ์ สนิธสัมพันธ์, 2554, น. 111) สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการแพร่ขยายการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลของเยาวชนและหนุ่มสาวในชาติที่มีต่อประธานเหมาเจ๋อตง รวมถึงการเผยแพร่คัมภีร์สำคัญประจำตัวกลุ่มเรดการ์ดอย่างหนังสือ*คติพจน์เหมาเจ๋อตง* (《毛泽东语录》 Quotations from Chairman Mao Tse-Tung) หนังสือปกแดงเล่มเล็กที่รวบรวมแนวคิดของเหมาเจ๋อตงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของประชาชน รวมถึงคำพูดปลุกใจให้กับกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นผลให้เยาวชนเลื่อมใสและบูชาในแนวคิดของเหมาเจ๋อตง ดังข้อความตอนหนึ่งจากหนังสือ เรื่อง เหมาเจ๋อตง (Mao Tse-Tung) สะท้อนผลการกล่อมเกล่าผ่านหนังสือ*คติพจน์เหมาเจ๋อตง* เป็นเครื่องมือกล่อมเกล่าแนวคิดของมวลชนในชาติความว่า “พวกหนุ่มสาวอ่านแต่หนังสือคติพจน์ประธานเหมาเจ๋อตง พวกเขาสวดท่องบทและถกเถียงกันเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ ชูหนังสือไปโบกมามีอาการราวกับพวกคลั่งในศาสนา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการปฏิวัติในครั้งนี้” (Payne, 1969, pp. 182-183)

จากพลวัตการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลของเหมาเจ๋อตงในช่วงเหตุการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรมแสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาและสื่อสิ่งพิมพ์ รูปภาพ รวมถึงการเรียบเรียงและเผยแพร่หนังสือคติพจน์เหมาเจ๋อตงเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์ปฏิวัติของเหมาเจ๋อตง เป็นไปเพื่อควบคุมทิศทางจิตวิญญาณของเหล่าหนุ่มสาวและเยาวชนในชาติให้เชิดชูและเชื่อฟังการขึ้นนำของประธานเหมาเจ๋อตง

เมื่อนำปรากฏการณ์จากเหตุการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรมของประเทศจีนมาเป็นกรอบศึกษาในปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในสมัยปัจจุบัน นำมาซึ่งประเด็นการศึกษาของผู้วิจัยที่ชวนให้เชื่อมโยงข้อสังเกตถึงเป้าหมายสำคัญต่อการเรียบเรียงแบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* ภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง มีรูปแบบการกล่อมเกล่าเยาวชนในชาติคล้ายคลึงกับการสร้างอุดมการณ์ปฏิวัติการบูชาเหมาเจ๋อตงผ่านการใช้กระบวนการกล่อมเกล่าทางการเมือง (political socialization) โดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นที่และใช้แบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* เป็นเครื่องมือในการขัดเกล่าทางสังคม (socialization) ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้หยิบยืมมโนทัศน์การเชิดชูและบูชาตัวบุคคลแก่เยาวชน อันเป็นช่วงวัยแห่งการก่อตัวของบุคลิกภาพและง่ายต่อการเรียนรู้ทางการเมือง (พฤทธิสถาน ชุมพล, 2556, น. 70, 79) เป็นไปได้ว่าการดำเนินการ

(1) สตาลิน (Stalin) คือ ผู้นำของสหภาพโซเวียต ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1920-1953 ทั้งยังเป็นเลขาธิการคณะกรรมการกลางแห่งพรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียต อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) หัวหน้าพรรคนาซีสังคมนิยมเยอรมัน ทั้งยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเยอรมนีในปี 1933-1945 จักรพรรดินโปเลียนที่ 1 (Napoleon Bonaparte) จักรพรรดิแห่งฝรั่งเศสระหว่างปี ค.ศ. 1804-1814

ดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะพรรคคอมมิวนิสต์ต้องการให้เยาวชนในชาติเชิดชูและเชื่อฟังการชี้นำของผู้นำ และบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ งานวิจัยเรื่องนี้จะเผยให้เห็นปฏิบัติการการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคล และเป้าประสงค์แฝงบางประการที่ปรากฏขึ้นในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า ภายใต้การชี้นำของประธานาธิบดีจิ้นผิง

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีจิ้นผิง

■ สมมติฐานการวิจัย

แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า สร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลผ่านการเรียบเรียงเนื้อหาที่สอดแทรกการเชิดชูบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ รวมถึงการตามรอยแบบอย่างค่านิยมของวีรชนรักชาติ

■ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะทำให้เห็นกระบวนการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลที่ปรากฏอยู่ในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า แฝงการกล่อมเกลாதองการเมืองเพื่อบ่มเพาะค่านิยมการเชิดชูและเดินตามรอยบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ รวมถึงการมีค่านิยมที่พึงประสงค์ตามแบบอย่างค่านิยมของวีรชนรักชาติพรรคคอมมิวนิสต์

2. บทความวิจัยนี้จะเป็นผลงานที่มีการเผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับชุดแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางในวงการจีนศึกษามากยิ่งขึ้น

■ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) จากแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า สำนักพิมพ์เด็กและเยาวชนแห่งประเทศจีน (中国少年儿童出版社 China Children's Press) เป็นแบบเรียนใช้สำหรับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (สำหรับผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 7-14 ปี) จำนวน 16 เล่ม ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 66 หน่วย และกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 129 กิจกรรม

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องลัทธิบูชาตัวบุคคล และเอกสารวิชาการด้านการศึกษาแบบเรียน ทั้งภาษาจีน ภาษาอังกฤษและภาษาไทย

2. ทบทวนเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องผ่านการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น เช่น งานศึกษาด้านลัทธิบูชาตัวบุคคล แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า หลักสูตรการจัดการศึกษาวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า เอกสารจากสำนักกิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า อาทิ คำสั่งของสำนักกิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า บันทึก ประกาศนโยบายของทางสำนัก รวมถึงเอกสารชั้นรอง เช่น บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความสอดคล้องปรากฏการณ์ร่วมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้งานวิจัยมีข้อมูลและรายละเอียดที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมจากการสำรวจปรากฏการณ์ทางสังคมการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลเพิ่มเติม ณ เมืองเจียมูซือ มณฑลเหอหลงเจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเวลา 3 สัปดาห์ นับตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม - 3 เมษายน พ.ศ. 2562

3. วิเคราะห์การสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า ด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analytical description)

4. สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

■ ผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ตัวบทจากแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 16 เล่ม พบว่า แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคล ผ่านกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองในรูปแบบทางตรง คือ การกล่อมเกล่าผ่านหลักสูตรการเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้า (พฤษภาคม 2556, น. 79) ซึ่งมีแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าเป็นเครื่องมือสำคัญที่สะท้อนการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลผ่านการเรียบเรียงตัวบทที่ใช้วาทกรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารทางภาษาที่แสดงให้เห็นกระบวนการบูชาและตามรอยแบบอย่างทางค่านิยมแก่บุคคลสำคัญที่พรรคได้คัดเลือกเพื่อใช้เป็นภาพแทนอัตลักษณ์ทางค่านิยมของผู้ที่ยึดมั่นในเส้นทางสังคมนิยมและเป็นผู้ที่มีความเสียสละเพื่อชาติเพื่อพรรคคอมมิวนิสต์ และเพื่อมวลชน ปรากฏเป็นเนื้อหาที่สร้างกระบวนการเชิดชูบูชาตัวบุคคลใน 2 ประเด็นหลัก คือ การเชิดชูบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ และการตามรอยแบบอย่างวีรชนรักชาติ

1. การเชิดชูบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์

จากการศึกษาตัวบทพบว่า แบบเรียนวิชากิจกรรม กลุ่มเยาวชนแนวหน้า มีการออกแบบเนื้อหาที่เผยแพร่เห็นถึงการสร้างคุณประโยชน์และการเสียสละของบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ เพื่อให้เกิดการยกย่องคุณูปการของบุคคลดังกล่าว โดยจากการสำรวจตัวบทพบบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ปรากฏในชุดแบบเรียน ได้แก่ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เหมาเจ๋อตง (毛泽东 Mao Zedong) และสีจิ้นผิง (习近平 Xi Jinping)

สำหรับ คาร์ล มาร์กซ์ ในฐานะนักจัดองค์กร เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ความคิดทางเศรษฐกิจและปรัชญา ทั้งยังเป็นนักพยากรณ์สังคมและนักทฤษฎีสังคมนิยมอีกด้วย (จาเมรี พิทักษ์วงศ์, 2533, น. 2) เรื่องราวของ คาร์ล มาร์กซ์ ปรากฏในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ในฐานะที่เป็นบุคคลสำคัญผู้ริเริ่มสร้างแนวคิดและวางต้นแบบทางเศรษฐกิจ ปรัชญา การเมืองและสังคม ดังตัวอย่างที่ 1 แบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 เล่ม 2 ความว่า

ตัวอย่างที่ 1

A: “我们小队发现，马克思是一位伟大的哲学家……”

B: “我们小队发现，马克思是一位伟大的经济学家，他提出了剩余价值之学说……”

C: “我们小队发现，马克思是一位伟大的思想家，他创造了广为人知哲学思想，马克思主义思想……”

D: “我们小队发现，马克思是一位伟大的政治家，他和恩格斯共同起草了伟大的《共产党宣言》……”

E: “我们小队发现，马克思是一位伟大的革命家……” (中国少年先锋队全国工作委员会, 2018, 第3页)

ก. “หมู่ของพวกเราค้นพบว่า มาร์กซ์ คือ นักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่……”

ข. “หมู่ของพวกเราค้นพบว่า มาร์กซ์ คือ นักเศรษฐศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ เขาเป็นผู้กล่าวถึงทฤษฎีมูลค่าส่วนเกิน……”

ค. “หมู่ของพวกเราค้นพบว่า มาร์กซ์ คือ นักคิดผู้ยิ่งใหญ่ เขาสร้างปรัชญาที่เป็นที่รู้จักในหมู่มนุษย์ทุกคนทั่วป็นั้นคือ ปรัชญาลัทธิมาร์กซิสต์……”

ง. “หมู่ของพวกเราค้นพบว่า มาร์กซ์ คือ นักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ เขาและแองเกลส์ร่วมกันร่างหนังสืออันยิ่งใหญ่ เรื่อง แดงลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์……”

จ. “หมู่ของพวกเราค้นพบว่า มาร์กซ์ คือ นักปฏิวัติผู้ยิ่งใหญ่……”

ภาพที่ 1 ตัวอย่างบทเรียนที่สร้างการรับรู้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับมาร์กซ์, 《少先队活动 六年级下册》北京: 中国少年儿童出版社, 2018 年版, 第 3 页 (accessed August 2, 2019).

จากตัวอย่างข้างต้นชี้ให้เห็นว่า แบบเรียนสร้าง การรับรู้ของผู้เรียน โดยยกย่องให้ คาร์ล มาร์กซ์ คือ จุดเริ่มต้น คือ ผู้บุกเบิก และเป็นผู้นำเส้นทางของพรรคคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ ตัวบทยังกล่าวถึง คาร์ล มาร์กซ์ เกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ของเขาในฐานะเป็นผู้ที่สละความสุขสบายของตน และเลือกเส้นทางชีวิตที่ตรากตรำและยากลำบากเพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ยากจน นอกจากนี้ คาร์ล มาร์กซ์ ได้รับการยกย่อง ในฐานะบุคคลผู้เป็นศูนย์รวมของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ประธานเหมาเจ๋อตงก็เป็นอีกบุคคลสำคัญหนึ่งที่ถูกลำดับถึง ในลักษณะเช่นเดียวกัน

นับตั้งแต่เหตุการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรม (文化大革命 The Cultural Revolution) (1966-1976) เป็นเหตุการณ์ที่ เหมาเจ๋อตง กล่าวอ้างว่า เกิดจากความต้องการรักษาแนวทางการปฏิวัติเพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ประสบการณ์ของการปฏิวัติด้วยตนเอง หรืออีกประเด็นหนึ่ง คือ เกิดจากความ ต้องการในการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลเพื่อต้องการฟื้นคืนอำนาจของเหมาเจ๋อตงด้วยการโค่นล้มอำนาจของผู้ที่ เหมาเจ๋อตงเห็นว่าเป็นศัตรูทางการเมืองและขัดขวาง แนวทางการปฏิวัติของตน (ศรัตม์ เพชรสกุลวงศ์, 2549, น. 185) จึงเป็นผลให้มีการนำเสนอโปสเตอร์โฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) แผ่นป้ายต่าง ๆ ภาพยนตร์ บทเพลง การ เรียบเรียงและเผยแพร่หนังสือคติพจน์เหมาเจ๋อตงเพื่อสร้าง จิตวิญญาณการเชิดชูและบูชาประธานเหมาเจ๋อตง

จากการศึกษาตัวบทพบว่า ประธานเหมาเจ๋อตง ได้รับการเชิดชูในแบบเรียนในฐานะที่เป็นผู้ยึดเอามวลชน เป็นที่ตั้ง เสียสละและอุทิศตนเพื่อมวลชน ดังตัวอย่างที่ 2 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 ความว่า

ตัวอย่างที่ 2

“毛主席一生爱人民，“为人民服务”这五个大字是他亲笔题写的。毛主席心中时刻装着人民。北方遭遇水灾，毛主席难过得掉下眼泪；国家遭遇连续几年的经济困难，毛主席带头不吃肉，穿打补丁的衣服……”（中国少年先锋队全国工作委员会，2018，第6页）

“ท่านประธานเหมารักประชาชนชั่วชีวิต “รับใช้เพื่อ มวลชน” อักษรทั้ง 5 ตัวใหญ่นี้ คือ อักษรที่ท่านเขียนด้วย ลายมือของท่านเอง ในใจของประธานเหมาคำนึงถึงแต่ประชาชน เสมอ เมื่อครั้งที่ภาคเหนือประสบอุทกภัยท่านประธานเหมา ทุกข์ตรมจนต้องหลั่งน้ำตา ช่วงที่ประเทศประสบปัญหาทาง เศรษฐกิจหลายปีติดต่อกัน ท่านประธานเหมาเป็นผู้ นำในการงดกินเนื้อสัตว์ ใส่เสื้อผ้าที่เต็มไปด้วยรอยปะเย็บ”

จากตัวบทสะท้อนรูปแบบการรับรู้ของผู้เรียนในฐานะที่ เหมาเจ๋อตง คือ ผู้ที่ทุ่มเทและการยึดมวลชนเป็นที่ตั้งผ่าน การแสดงออกถึงความทุกข์ใจและแสดงความเป็นกังวล เมื่อมวลชนในชาติต้องประสบกับความยากลำบาก ไม่เพียง แต่การกล่าวถึงประธานเหมาเจ๋อตงในฐานะที่เป็นผู้จิตใจ เปี่ยมไปด้วยประชาชน ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงเป็นอีกบุคคล สำคัญหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงในลักษณะเช่นเดียวกัน

ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้รับการยกย่องในฐานะ ที่เป็นผู้นำที่ปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะ อุทิศตน เพื่อชาติ อันจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ 3 จากแบบเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 และตัวอย่างที่ 4 แบบเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 แสดงการสร้างการรับรู้ เกี่ยวกับประธานาธิบดีสีจิ้นผิงเพื่อกล่อมเกลากการรับรู้ของ เยาวชนให้เป็นที่รู้จักในฐานะผู้นำของประเทศ ผู้เสียสละและ ทุ่มเทการทำงานเพื่อประโยชน์ของชาติ

ตัวอย่างที่ 3

“习爷爷人要工作到深夜，经常到各地视察、出席会议，还到外国访问……习爷爷太辛苦了！”（中国少年先锋队全国工作委员会，2018，第5页）

“คุณปู่สีจิ้นผิงต้องทำงานจนมืดค่ำ ทั้งการไปตรวจเยี่ยม การเข้าประชุมตามสถานที่ต่าง ๆ อยู่บ่อย ๆ อีกทั้งการไปเยือน ต่างประเทศ คุณปู่สีข้างเหน็ดเหนื่อยยิ่งนัก”

ตัวอย่างที่ 4

“习爷爷爱人民，他在河北省正定县工作的时候，看到人民生活比较贫困，心里很着急，经常骑着自行车下乡了解情况，遇到河滩还得扛着自行车走，经常工作到深夜……”（中国少年先锋队全国工作委员会，2018，第6页）

“คุณปู่สีรักประชาชน ขณะที่ท่านทำงาน ณ อำเภอ เจิ้งติ้ง ที่มณฑลเหอเป่ย์นั้น เมื่อเห็นเหล่าประชาชนมีชีวิต ที่ค่อนข้างขัดสน ท่านกังวลใจยิ่งนัก และมักจะปั่นจักรยาน ลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพการณ์อย่างสม่ำเสมอ เมื่อผ่านแม่น้ำ ลำธารก็ต้องแบกจักรยานเดินข้ามไป และมักจะทำงานหามรุ่ง หามค่ำอยู่เป็นนิจ”

จากการวิเคราะห์ตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง แสดงให้เห็นการจัดลำดับการเรียบ เรียงเนื้อหาของตัวบทที่มีขนาดสั้น มีใจความกะทัดรัด

และสอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึง การเรียบเรียงภาษาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ ดังเช่นประธานเหมาเจ๋อตง และ ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงในฐานะที่เป็นผู้นำที่ปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะและอุทิศตนเพื่อชาติ

ทั้งนี้ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกต 2 ประการที่เกี่ยวกับการเรียบเรียงภาษาผ่านเนื้อหาของตัวบทในแบบเรียนชุดนี้ คือ ประการแรก แบบเรียนมักจะประกอบสร้างคำของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเห็นประโยชน์ของมวลชนเป็นที่ตั้งและการเอาใจใส่ต่อมวลชน เช่น การสร้างวาทกรรม “ท่านประธานเหมารักประชาชนชั่วชีวิต” หรือ “คุณปู่สีรักประชาชน” เป็นต้น นอกจากนี้ อีกประเด็นหนึ่ง คือ รูปแบบการใช้คำนามชี้เฉพาะเน้นย้ำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดและเข้าถึงได้ของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง แบบเรียนมีการประกอบสร้างคำเรียกขานให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยระหว่าง 7-14 ปี เรียกประธานาธิบดีสีจิ้นผิงว่า “คุณปู่สี (习爷爷 Grandpa Xi)” ต่างจากการเรียกขานผู้นำในรุ่นก่อน

การที่แบบเรียนเลือกใช้ “คุณปู่สี” เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความใกล้ชิด และความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำในพรรคคอมมิวนิสต์และกลุ่มเยาวชน ความสัมพันธ์อันดีที่ว่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อการเชื่อฟังและปฏิบัติตาม การชื่นชมของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานในการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองผ่านการควบคุมแนวทางจิตวิญญาณของเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในอนาคต

2. วาทกรรมตามรอยแบบอย่างวีรชนรักชาติ

นอกจากการใช้บุคคลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นเครื่องมือสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในเยาวชนแล้ว ตัวบทยังสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการกล่อมเกลாதองอ้อม เพื่อให้เยาวชนเกิดการเลียนแบบผ่านการตีความจากสื่อสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น การเลียนแบบอัตลักษณ์ทางค่านิยมของวีรชนและการสร้างเนื้อหาให้ผู้เรียนรู้จักตัวบุคคลที่เป็นสัญลักษณ์หรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติ (อัมพร สุคันธวิช และ พวงเพชร สุรัตนวิกุล,

2562, น. 69) ดังปรากฏเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับวีรชนน้อย เช่น จิ้งจิ้นฮุย (张锦辉 Zhang Jinhui) ผู้เป็นสมาชิกยุวชนแดง ก้าวตีไห่ วีรชนลาดตระเวนน้อย (郭滴海 Guo Dihai) และหวังผู่ (王璞 Wang Pu) ยุวชนผู้เป็นกองกำลังในสมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่น (中国抗日战争 The Second Sino-Japanese War) พร้อมทั้งมีการสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนชมภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวีรชนดังกล่าว ดังตัวอย่างที่ 5 จากแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 1

ตัวอย่างที่ 5

A: “查阅书籍、观看电影、聆听歌曲、浏览网站、调查采访等，都是了解少先队英雄的好方法。”

B: “我查到了共产儿童团时期的“红色小哥仙”张锦辉、“侦察小英雄”郭滴海的故事。”

C: “别忘了还有抗日战争时期的小英雄王璞呢。”

D: “还有保护集体财产的草原英雄小妹妹——龙梅、玉荣。”

E: “我知道2008年汶川大地震中抗震救灾英雄少年的故事。” (中国少年先锋队全国工作委员会, 2017, 第26页)

ก. “การที่สืบค้นจากชั้นหนังสือ การดูภาพยนตร์ การฟังเพลง การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึง การสัมภาษณ์ เป็นต้น ล้วนเป็นวิธีการที่ดีที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเหล่าวีรชนยุวชนแนวหน้า”

ข. “ผมสืบค้นพบเรื่องราวของ “หนุ่มน้อยยุวชนแดง” พี้จิ้งจิ้นฮุย และ “วีรชนลาดตระเวนน้อย” พี้กั้วตีไห่ แห่งสันนิบาตเยาวชนคอมมิวนิสต์”

ค. “แต่ก็อย่าลืมว่ายังมีเรื่องราวของพี้หวังผู่ วีรชนน้อยในสมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่น”

ง. “และยังมีวีรชนพี่น้องแห่งท้องทุ่งผู้ดูแลทรัพย์สินส่วนรวมอย่างพี้หลงเหมย และพี้อู่หวัง”

จ. “ผมก็ยังมีเรื่องราววีรชนน้อยผู้เป็นหน่วยกู้ภัยเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่เหวินชานเมื่อปี 2008”

ภาพที่ 2 ตัวอย่างกิจกรรมการชมภาพยนตร์เกี่ยวกับวีรชนน้อย, 《少先队活动 三年级上册》, 北京: 中国少年儿童出版社, 2017 年版, 第 31 页. (accessed August 2, 2019).

ตัวบทนอกจากจะสร้างกรอบเนื้อหาให้ผู้เรียนมีโอกาสสืบค้นประวัติของเหล่าวีรชนน้อยที่เสียสละเพื่อชาติ แบบเรียนยังได้สร้างกรอบโมทัศน์ของการเป็นวีรชนน้อยว่า แม้เหล่าวีรชนน้อยเหล่านี้มีบทบาทโดดเด่นในช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน แต่กลับมีค่านิยมที่น่าชื่นชมยกย่องเหมือนกัน นั่นคือ การเป็นผู้เชื่อฟังการชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์อย่างเคร่งครัด มีเนื้อหาที่กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นวีรชนน้อย ดังตัวอย่างที่ 6 จากแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 1 ความว่า

ตัวอย่างที่ 6

A: “他们都听党的话”

B: “他们心里都充满了对祖国的热爱”

C: “在关键时刻，他们都把人民的利益放在第一位。” (中国少年先锋队全国工作委员会, 2017, 第 27 页)

ก. “พวกเขาล้วนเชื่อฟังการชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์”

ข. “ภายในใจของพวกเขาเต็มเปี่ยมไปด้วยความรักที่มีต่อชาติ”

ค. “ในยามคับขัน พวกเขาล้วนยึดผลประโยชน์ส่วนรวมของมวลชนเป็นที่ตั้ง”

ตัวบทข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า แบบเรียนมีการสรุปคุณลักษณะของวีรชนน้อยที่ผู้เรียนควรนำมาเป็นแบบอย่าง 3 ประการ คือ เชื่อฟังการชี้นำของพรรค รักชาติ และยึดผลประโยชน์ส่วนรวมของมวลชนเป็นที่ตั้ง บุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์ยกย่องให้เป็นสัญลักษณ์แห่ง “การรับใช้มวลชน (为人民服务 serve the people)” และปรากฏในแบบเรียนหลายระดับชั้นการศึกษา คือ เหลยเฟิง (雷锋 Lei Feng) ทหารกองทัพลุดแอกผู้ที่มีจิตวิญญาณความรักชาติและมวลชน

อัตลักษณ์ของเหลยเฟิงปรากฏเนื้อหาแบบเรียนในภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีน้ำใจต่อคนรอบข้าง และยินดีช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ เหลยเฟิงได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ที่รักในการ “รับใช้มวลชน” แม้แต่ประธานเหมาเจอตงยังเขียนข้อความยกย่องเหลยเฟิงเพื่อเป็นคำสอนให้กับมวลชนรุ่นหลังว่า “จงเอาอย่างสหยาเหลยเฟิง (向雷锋同志学习 Learn from comrade Lei Feng)” (浙江省少先队工作协会 2013, 第 11 页)

“จงเอาอย่างสหยาเหลยเฟิง” คำพูดดังกล่าวของเหมาเจอตงกลายเป็นวาทกรรมที่ปลูกฝังค่านิยม การเสียสละต่อสังคมส่วนรวม การบำเพ็ญประโยชน์ การมีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการแสวงหาจิตวิญญาณของเหลยเฟิงที่ส่งอิทธิพลมายังแบบเรียน เนื้อหาส่วนใหญ่บอกเล่าการ

แสวงหาจิตวิญญาณความเป็นหลายเฟิงผ่านการรับใช้มวลชน การบำเพ็ญประโยชน์ และการสร้างประโยชน์ให้สังคม ดั่งเนื้อหาแบบเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2 เรื่อง “ก้าวเข้าใกล้คุณอาหลายเฟิง (走进雷锋叔叔)” ดังตัวอย่างที่ 7 ความว่า

ตัวอย่างที่ 7

“雷锋叔叔热爱党、听党的话，全心全意为人民服务他把自己有限的生命，投入到无限的为人民服务之中真是我们学习雷锋好榜样。”（中国少年先锋队全国工作委员会，2018）

“คุณอาหลายเฟิงรักพรรคคอมมิวนิสต์ เชื่อฟัง การนำของพรรค รับใช้เพื่อมวลชนอย่างสุดใจ ท่านสละชีวิต อันจำกัด ท่วมเทไปกับการรับใช้มวลชนอย่างไม่มีข้อจำกัด ช่างเป็นแบบอย่างที่ดีให้พวกเราได้เรียนรู้และปฏิบัติตาม”

การยกย่องหลายเฟิงให้เป็นวีรบุรุษในการรับใช้ มวลชน นอกจากเนื้อหาในแบบเรียนที่ยกย่องหลายเฟิง ให้เป็นวีรบุรุษในการรับใช้มวลชน “หลายเฟิง” ยังถูกนำมาใช้ เป็นสัญลักษณ์ของการเป็นจิตอาสา และการบริการสังคม เช่น การกำหนดให้มีจุดบริการประชาชนตามสถานที่สาธารณะ ต่าง ๆ โดยใช้รูปหลายเฟิงเป็นสัญลักษณ์เพื่อชี้ให้เห็นว่า สถานที่ดังกล่าวคือจุดบริการประชาชน รูปแบบการดำเนินการ

ในลักษณะดังกล่าว เป็นหนึ่งในความต้องการของพรรค คอมมิวนิสต์ในการสร้างให้เยาวชนรวมถึงประชาชนในชาติ มีจิตวิญญาณเพื่อมวลชนให้รู้จักการเรียนรู้จากอัตลักษณ์ ทางค่านิยมของหลายเฟิง ดังภาพที่ 3 และการติดป้าย ประชาสัมพันธ์จิตวิญญาณของหลายเฟิงตามพิพิธภัณฑ์สำคัญของ เมืองต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนในชาติร่วมกันเป็น อาสาสมัคร ในการดำเนินกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ดังภาพที่ 4 ข้อสังเกตเบื้องต้นที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับการสร้างลัทธิ บูชาตัวบุคคล ผ่านการสร้างแบบอย่างวีรชนรักชาติ คือ แบบเรียนได้ยกตัวอย่างเฉพาะบุคคลที่อยู่ในช่วงประวัติศาสตร์ พรรคคอมมิวนิสต์เป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มีการกล่าวถึงกลุ่ม บุคคลที่อยู่ในประวัติศาสตร์ช่วงราชวงศ์หรือสาธารณรัฐจีน แต่อย่างใด จึงเป็นดัชนีชี้ให้เห็นเบื้องต้นว่าการเรียบเรียง แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวทาง มีจุดประสงค์หลัก เพื่อสร้างกระบวนการรับรู้ การเชิดชูและศรัทธาต่อบุคคล สำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์และการตามรอยแบบอย่าง ค่านิยมของวีรชนรักชาติให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนในชาติ อันจะ เป็นการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของพรรคคอมมิวนิสต์ ในการขับเคลื่อนกิจกรรม รวมถึงนโยบายทางการเมืองให้ ยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น อันเป็นผลมาจากการเชิดชู เชื้อเฟิง และเดินตามรอยเส้นทางตามเป้าประสงค์ของพรรค คอมมิวนิสต์

ภาพที่ 3 ป้ายแสดงหน่วยเรียนรู้จากหลายเฟิงในการเป็นอาสาสมัครบริการ ณ สนามกีฬา เมืองเจียงซู มณฑลเสยหลงเจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน, ภาพโดย นายวุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร, ถ่ายเมื่อ 26 เมษายน 2562.

ภาพที่ 4 ป้ายประชาสัมพันธ์จิตวิญญาณของเหลียงเฟิงจากพิพิธภัณฑ์สำคัญของเมืองเจียมู่ซือ มณฑลเฮยหลงเจียง, ภาพโดย นายวุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร, ถ่ายเมื่อ 29 เมษายน 2562.

■ สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์การสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของพรรคคอมมิวนิสต์ในการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลผ่านการกล่อมเกลาให้ผู้เรียนเชิดชูบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ รวมถึงตามรอยแบบอย่างวีรชนรักชาติผ่านวาทกรรมเป็นเครื่องมือเพื่อเป้าประสงค์ในการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคล ปราชญ์บุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถูกกล่าวถึงในแบบเรียน แบ่งเป็นชาวต่างชาติ 1 คน คือ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Heinrich Marx) และผู้นำของประชาชนจีนจำนวน 2 ท่าน คือ ประธานเหมาเจ๋อตง (毛泽东

Mao Zedong) ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง (习近平 Xi Jinping) รวมถึงการปรากฏวีรชนรักชาติ จำนวน 3 คน ได้แก่ จังจิ้นฮุย (张锦辉 Zhang Jinhui) ผู้เป็นสมาชิกเยาวชนแดง การยกย่องวีรชนลาดตระเวนน้อยอย่างกั๋วตี้ไห่ (郭滴海 Guo Dihai) และหวังผู่ (王璞 Wang Pu) ยูวชนผู้เป็นกองกำลังในสมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคำร้อยละ เพื่ออภิปรายสัดส่วนการปรากฏประเด็นการสร้างลัทธิบูชาตัวบุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลร้อยละประเด็นการสร้างลัทธิชาตীবุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า

ประเด็นการสร้างลัทธิชาตীবุคคล	จำนวนกิจกรรมที่ปรากฏ (ร้อยละ)								รวมกิจกรรม (ร้อยละ)
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	
1. การเชิดชูบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์	-	-	-	1	1	1	-	-	3
				(0.77)	(0.77)	(0.77)			(2.31)
2. การตามรอยแบบอย่างวีรชนรักชาติ	-	-	2	1	1	1	-	-	5
			(1.55)	(0.77)	(0.77)	(0.77)			(3.86)

จากตารางที่ 1 แสดงผลร้อยละการปรากฏประเด็นการสร้างลัทธิชาตীবุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ซึ่งเห็นว่าภาพรวมของการเชิดชูบุคคลสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ ปรากฏในแบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.31 ของกิจกรรมทั้งหมด ส่วนใหญ่พบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 นอกจากนี้ ประเด็นการตามรอยแบบอย่างวีรชนรักชาติ พบในกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 3.86 สามารถพบได้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 พบมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 1.55 ของกิจกรรมทั้งหมด

ข้อสังเกตประการหนึ่ง จากการกล่อมเกลาก่อสร้างลัทธิชาตীবุคคลในแบบเรียนชุดดังกล่าวคือ แบบเรียนมักจะเน้นสร้างลัทธิชาตীবุคคลเฉพาะผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ไม่ได้ปรากฏในระดับชั้นมัธยมศึกษาแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าการเรียบเรียงแบบเรียนชุดดังกล่าวมีการวางแผนการจัดลำดับเนื้อหาตามพัฒนาการการเรียนรู้ตามช่วงวัยของผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม พลวัตการปลูกฝังลัทธิชาตীবุคคลในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ทำให้เห็นหน้าที่ของแบบเรียนเป็นดังตัวแทนนำเสนอกระบวนการสร้างและผลิตความหมายในเหตุการณ์ทางสังคม (social events) ที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนใช้ตัวบทในการขัดเกลากองทัพสังคมนิยมทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้แบบเรียนจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาที่มีการรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้สำหรับผู้เรียนแล้ว แบบเรียนยังทำหน้าที่สะท้อนกลไกทางอุดมการณ์พลวัตการเคลื่อนไหวทางการเมือง และการกล่อมเกลาค่านิยมทางการเมืองเพื่อเป้าประสงค์บางประการของรัฐด้วยเช่นกัน

■ ข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์การสร้างลัทธิชาตীবุคคล นอกจากสามารถศึกษาจากแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้าแล้ว ยังสามารถศึกษาผ่านแบบเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น วิชาประวัติศาสตร์ วิชาภาษาจีน เป็นต้น

■ เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์ (ผู้แปล). (2554). *จีนสมัยใหม่: ความรู้ฉบับพกพา*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส.
- จามรี พิทักษ์วงศ์ (ผู้แปล). (2533). *แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พฤติสถาน ชุมพล. (2556). *ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรุตม์ เพชรสกุลวงศ์. (2549). *การปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่ของชนชั้นกรรมาชีพในสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ.1966-1969* (สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อัมพร สุคันธวิช, และ พวงเพชร สุรัตนกวีกุล. (2562). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Payne, R. (1969). *MaoTse-tung*. New York: Weybright and Talley.
- Pisch, A. (2016). *The personality cult of Stalin in Soviet posters*. Australia: The Australian National University Press.
- 全国少工委办公室文件. (2017). 《关于使用好《少先队活动》少先队员用书深入推进少先队活动课通知》中少办发7号.
- 浙江省少先队工作协会. (2013). 《少先队活动三年级下册》, 杭州: 浙江教育出版社.
- 中国少年先锋队全国工作委员会. (2018). 《少先队活动一年级下册》, 北京: 中国少年儿童出版社.
- 中国少年先锋队全国工作委员会. (2017). 《少先队活动三年级上册》, 北京: 中国少年儿童出版社.

- 中国少年先锋队全国工作委员会. (2018). 《少先队活动三年級下册》，北京：中国少年儿童出版社。
- 中国少年先锋队全国工作委员会. (2018). 《少先队活动五年級下册》，北京：中国少年儿童出版社。
- 中国少年先锋队全国工作委员会. (2018). 《少先队活动 六年級下册》，北京：中国少年儿童出版社。